

pustil, (nalašč ali ne, to ni znano) nek svoj obleč. Vendar ta obleč je bil krvav in kedaj last človeka, kateri je bil umorjen. Ker so obleko našli v zakristiji, bilo je zadosti, da je ruska gospod-ska nedolžnega župnika prejela in ga kot morivca obsodila v pregnanstvo v Sibirijo. Edino ime spovedanca bi imel spregovoriti in bil bi strašne kazni prost. Toda častiti dušni pastir je molčal in se dal voljno zavleči v Sibirijo, kder je 15 let v rudah svinec kopati moral. Toda ljubi Bog ne pozabi zvestega službenika. Morivec je na smrt zbolel in se spomnil ubogega fajmoštra v Sibiriji. Dal je gospodsko poklicati in se jej sam uvalil. Nedolžni župnik je bil sedaj izpuščen in od kneza Korzakov-a slovesno na poprejšno župnijo spremljan. —

Saleburškemu nadškofu, kardinalu Tarnocziju je nekoliko odleglo. Nadjati se je, da zopet ozdravijo.

Svitli cesar so Dridskim franciškonom darovali 300 fl. in Trogirskim dominikanom v Dalmaciji 200 fl., da si popravijo svoje podrte samostane.

Laški frajmavreri so v Rimu zatrli 120 samostanov, kder se je Bog častil in so napravili 142 nesramnih biš, kder se Bog žali. Danica.

Notarji v Bieres-u na Francoskem so sklenili, da bodo ob nedeljah in praznikih svoje pisarne zapirali. Jihov izgled je posnemalo veliko tržcev. Danica.

Sredi luteranov v Jütlandu na Danskem se širi zopet sv. katoliška vera, katero so ondi pred 300 leti po sili zatrli. V mestu Aarhus-u so te dni dozidali krasno katoliško cerkvo s šolo vred.

Gospodarske stvari.

Pripravljajmo si pomešanice ali komposta?

Nek cesar je prašal svojega generala, česar da je treba k srečnemu vojskovanju. General mu odgovori 1. denarjev, 2. denarjev in 3. zopet denarjev. Pri gospodarstvu pa, ako hočemo, da veselo in srečno napreduje, je treba 1. gnoja, 2. gnoja in 3. zopet gnoja. Zlasti potrebno je, da gospodarji pri nas začnejo več in bolj skrbeti za mešan gnoj ali kompost. V poduk in spodbujo podamo tukaj svojim bralcem lep sestavek o kompostu iz Gospodarskega Lista v Gorici.

Pomešane različne gnojilne tvarine imenujemo kompost. V vsakteri kmetiji se nahaja dovolj za pomešano sposobnih tvarin in z umno porabo takih snovi in odpadkov zamoremo pomnožiti gnojni kup in zboljševati našo zemljo. Za pomešanico rabijo se sledeče tvarine: Zeleni plevel, odpadki slame in klasje na podu, smeti, pomije, pepel, pepelika, lug, cestno blato, šotnata zemlja, lapor, živalska telesa, dlaka, rogovje, scavnica, sekretnica, kebri, itd. itd.

Za napravo pomešanice so toraj porabljive

raznovrstne tvarine, ktere se navadno pogubé; če jih pa spravimo na kompostni kup, postanejo koristne in s tem tudi red na dvorišču i. t. d. Ker pridejo na kompostni kup najrazličnije tvarine, ki se različno razkroje, ena hitrejša od druge, tako se s tem veliko dobrega doseže. Močnejši snovi podpirajo razkrojenje drugih težko razpadljivih tvarin. Tako postane zmes, v kateri se dobro pomešajo slabe in popravijo slabe lastnosti nekterih tvarin z dobrimi snovmi tako, da dobimo gnojilno tvarino, ki je sposobna za vsako zemljo in za vsaktere rastline.

Za napravo komposta zbere se neprodirna zemlja, tedaj kak štirivoglat prostor, na katerem se nakupičujejo razne tvarine, ali vendar ne više od štirih čevljev. Treba je plastato nakupičiti posamezne tvarini tako, da so dobro pomešane težko razpadljive tvarine z onimi, ki se hitro razkroje. Če imamo le malo živalskih in rastlinskih snovi, mnogo pozemeljskih tvarin, n. pr. dokaj cestnega blata, ruševja, nanesnina iz bajerjev itd., moramo takim tvarinam primešati vsaj nekoliko hlevskega gnoja, ali, kar je še boljše, sekretnega blata. Spodej kot podlaga se nameče nekoliko vejevja, na to pride plast ruševja, na to zopet hlevski gnoj ali sekretnica, potem plast zemlje, zmletih kosti, apna itd. Ko je kup blizo do 4' visok, pokrije se z zemljo nekoliko palcev na debelo. Polivanje komposta z gnojnico pospešuje razkrojenje nakupičenih tvarin. Kolikor bolj so razkrojene tvarine v kompostu, toliko večje gnojilne vrednosti bo pomešanica. Tako polivanje mora se ponavljati večkrat, kolikor bolj suhe in težko razpadljive tvarine so na kupu. Krog kupa vreže se plitev jarek, ki mora biti neprodiren, da so v njega stekati morejo tekoči deli kompostnega kupa; kajti ni dobro, da bi spodnje plasti ležale v preobilni mokroti. Tudi moramo skrbeti, posebno ko je vrenje že nekoliko večje, da se ne pogubé ali izpuhté iz kupa ubežljivi redilni drobci (plini, gazi) kakor amonjak in drugi. Če so pa v pomešanici lahko razpadljive tvarine, sprstene in zgnoje se že v treh mesecih. Če so pa v kupu pomešane raznovrstne tvarine, in med temi take, ki se zelo težko razkroje, je tak kompost še le goden v enem letu; ta se mora večkrat polivati z gnojnico, in premetati vsaj vsako četrt leto enkrat, da se vse bolj zmeša in ložej razkroji.

Kompost je izvrsten gnoj za travnike, deteljo, krompir, za vinograde in sadno drevje. Rastrosi se ta gnoj pred zimo, če ni popolnoma razkrojen. Sicer se zamore nametavati tudi krompirju in zeljnatim rastlinam. Pri tej priliki moramo omeniti napravo posebnega komposta za vinograde, za ktere noben gnoj bolj sposoben ni, kakor ravno kompost. Tukaj mora veljati star pregovor, daj cesarju, kar je cesarjevega, tedaj vinogradu, kar je vinogradovega. Vse, kar vzamemo iz vinograda pri obrezovanju trte, itd., vse to moramo spraviti na kompostni kup, da se tako tvarina razkroji in

zopet trtni zemlji povrne kot gnojilna tvarina. V trsju, t. j. v lesu trte, perju, mladikah itd., je veliko kalija, ki je trtam neobhodno potreben živež. Svetujemo tedaj, da si vsak trtorejec napravi poseben kompostni kup blizu vinograda, na katerega spravljajo rožje, listje, kakor tudi drugo zeleno vejevje, n. pr. jelševje. Tem tvarinam se more primešati listja, če treba tudi laporja, nekoliko apna, posebno pepela in pepeluške, ker trta potrebuje mnogo kalija; ravno tako bo na ta kompost in kup prinesel nekoliko zmetih kosti, ker tudi fosforova kiselina dokaj služi trtam. Koliko kompostne tvarine je treba za oral, to določujete dobrota in vrednost gnojilnih tvarin v pomešanici, kakor tudi to, kako se je tvarina sprstnela v kupu. Umen kmetovalec naj tedaj pazi na vse take tvarine, ktere se sicer pogubijo, porabljene pa zdatno pomnože gnojni kup, in s tem blagostanje gospodarja.

Nekaj o najimnitnejših sortah detelje.

(Konec.)

3. *Esparseta* ali turška detelja (*Hedysarum anobrychis*). Ta je dosti manj izbirena in manj zahteva od zemlje in od kmetovalca, kakor lucerna. Raste tudi še v mrzlejšem podnebnju in skoraj bi se moglo reči, da je poklicana v krajih, kteri od narave niso preveč dobrotljivo in prijazno preskrbljeni, kraljico med krminami, t. j. lucerno, nadomestovati.

Esparseta še v visočini od 3000 čevljev nad morsko gladino prav lepo raste in obrodi, kakor to sijajni izgledi po raznih krajih severnega Nemškega spričujejo. Z lucerno ima tudi to lastnost, da jej mokrota škoduje in da jej solnčnate viseče njive najbolj ugajajo. Če je tudi zgornja plast proti dnu zemljišča nič druga, kakor sam kremen in drobno kamenje, še vendar *esparseta* dobro raste; kajti jene korenine so podobne marljivim rudokopom, kteri po zemlji rijejo in skrite jene zaklade na dan in v korist spravljajo. Ona je rastlina apnena, kteri se mora, če zemlja nima apna v sebi, z apnom ali gipsom potrositi. Vrh tega se dobro izplača, ako se jej z gnojnico ali prstjo ali pa z neplevelnatim mešanim gnojem pognoji.

Seje se tudi v spomladi s kakim pokrivalum sadežem n. pr. z ovsem in sicer tako za časa, kolikor le mogoče, da jej še zimska vlaga do popolnega razvitka pomaga. Na ugodni zemlji ostane turška detelja 12—15 let rodovitna in daje na oral 30—45 centov izvrstnega sena, ktero je, kar se redivne moči tiče, nepresegljivo. Pri konjih skoraj oves nadomestuje. Tudi pri odrejevanju mlade živine se *esparseta* visoko obraja. Drugokrat jo kositi, posebno v visokih in severnih legah ne kaže. Boljše je, da se ovce ali goveda na njo past zaganjajo, ker paša za to živino je izvrstna.

Prezreti se še dalje ne sme, da je dišeči cvet *esparsete* za naše marljive bučelice izvrstna

paša, na ktero v daljne kraje hitijo in obilno medu na njej nabirajo.

Ko bode te lucerna in *esparseta*, te najizvrstnejši rastlini napredovalnega pridelovanja krmin, pri kmetovalcih se prav udomačile, potem se ne bode več treba bati, da bi jim morala živina stradati in blagostanje naših kmetijstev se bode znatno povzdignilo.

Gruška v jabelčno drevo *) cepljena sicer raste, ali jena rast je klaverna in nevesela. Takca cepika ostane svoje žive dni pravi spak. Le jednaka plemena se rada sprejemajo in veselo zaraščajo, jabljana z jabljano, gruška z gruško itd. V nekterih redkih primerlejih se res tudi nejednake sorte sprejemajo in zaraščajo, post. gruška z jerebiko, jabljana z gruško, gruška z glogom itd. Vendar pa je vse to le izjemka. Tako uči slavnoznanec sodjerejec Lukas.

Sejmovi. 15. novembra v Zdolah, v Radgoni, v Poličanah, na Vrankem. — 16. nov. pri Novi cerkvi. — 19. nov. v Ljubnu, v Jvnici, pri sv. Jurju na Pesnici, v Rušah, v Zg. Polskavi, v Slov. Gradcu, pri sv. Jurju pod Tabrom, v Pod-sredi, — 21. nov. v Svetini, pri sv. Jurju na Šavnici in v Podčetrtku.

Dopisi.

Iz Konjic. (Rozmanov grob) pri sv. Ani v Konjicah že kinča lep spominek iz belega pohorskega marmorja. Mil. knez in škof lavantinski so dovolili, da se stroški za dostojni spominek iz zapuščine prerano umrlega rodoljuba poravnajo. Vitanjski kamnosek J. Grilec ga je v gotičnem slogu prav okusno izrezal. Slabo jesensko vreme je bilo krivo, da se je spominek le začasno postaviti zamogel. Kedar ugodnejše vreme pride — se bode tudi spominek olepšal. Spominek je razdeljen v dvojno polje. Na gornjem se bere sledeči napis:

Pokojišče prečast. gospoda Jožefa Rozmana, častnega kanonika lavant. škofije, knezo-škof. konzistor. svetovalca, nadžupnika in dekana v Konjicah. Rojeni 10. prosinca 1812. v Stražišču poleg Kranja, umrli so 12. vel. srpana 1874. R. I. P.

Na spodnjem polju se svetijo te le — kratke, pa jedrnate vrstice:

„Zemlja krije tū možá, o katerem res veljá, kar sam sveti Duh uči: „Ljubljen'c Boga in ljudi v blagem je spominu vsem, dasi zmaknen njihov očem.“

Potem sledé četiri latinski besede:

„Non ipse — sed ipsi“ — (slovenski: ne sam, ampak sami), ki popotniku povedó, da si rajnki, preblaga ponižna duša, takega spominka niso sami postavili — ga tudi niso želeli, ali oni

*) Odgovor na prasanje iz Zreč. Ured.